

DOBYTY (43) *part praet pass pf*

dobyty (18), **dobyt** (5), *dobyty a. dobyt* (20); *dobyty Leop, BibRadz* (3), *Mącz* (3), *BibBud, PaprPan, SkarŻyw, StryjKron, Calep* (3); *dobyty : dobyt BielKron* (4:5).

o jasne.

sg m N *dobyty* (9), *dobyt* (3); (*attrib*) *dobyty* (2) *BudBib, PaprPan*; (*praed*) *dobyty* (1) *BibRadz, dobyt BielKron* (3). ◇ *G* *dobyt(e)go* (1). ◇ *A* *dobyty* (3). ◇ *I* *dobytym* (4) *BielKron* (2), *GórnDworz, Phil, dobyt(e)m* (1) *ZapWar* ◇ *f N* (*praed*) *dobytã* (2) *BielKron, StryjKron, dobyta* (2) *BielKron*. ◇ *G* *dobyt(e)j* (3). ◇ *A* *dobytã* (1). ◇ *I* *dobytã* (2). ◇ *n N* *dobyt(e)* (4). ◇ *I* *dobytém* (1). ◇ *pl G* *dobytych* (3). ◇ *A subst* *dobyt(e)* (2). ◇ *I m i f* *dobyt(e)mi* (2).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI w. s.v. dobyć.

1. *Wyciągnięty, wyjęty; zaczerpnięty; strictus Mącz, Calep; expromptus Mącz; exemptus, exsertus Calep* (30) : *Expromptus, Wyłożony/ Dobyty. Mącz* 325c, 421b; *BudBib Ier* 21/5; *Lecz on [św. Tomasz] dobroć Bożą sławiąc/ iáko Dawid oney krwią mężnych żołnierzow dobytey wody z cyfterny Bethleem pić/ ták y on ieść ich [ryb] niechciał: ále ie Pánu Bogu ofiárował SkarŻyw* 202; *Calep* 387b, 389a, 1011a.

Przen: Odkryty, znaleziony (1) : *Ták/ dufzá/ bez przeštánia Z światem/ y iego ísprawy íię biedzący/ Chce cię zdroiu żywiący. Z ktorego/ iák dziś dobytey krynice/ Wdzięczne potoki wftáią/ Zátapiáiąc tesknice GrabowSet Q4v.*

a. *O broní: wyciągnięty, obnażony; strictus Mącz* (22) :

Wyrażenia: »dobyta broń« (2): *Prot B4; bo to [szkapa] ma w íobie/ że íie z dobythã broniã nieda naźrzcé GórnDworz Q4.*

»miecz (jest) dobyty« = *gladius strictus Mącz, Cn; districtus a. nudatus a. nudus ensis Cn* [*szyk 11 : 6*] (17): *a nym gonyl pod danych Crolia iego myłosci sbronya ostra zmyczem dobythem mayącz wrákv ZapWar 1531 nr 2434; LeszczRzecz A4v; Przytym ítaczánie hárcow z tarczami y wielką moc drzewiec/ mieczow dobytych [gladiis districtis Vulg]/ nátymże powietrzu było widáć. BibRadz 2.Mach 5/3, Num 22/23, 31, Ez 21/28; Rzucili íie Argonánte do kościołá z dobytemi mieczmi BielKron 54v, 47, 214v, 345v, 425; gladius strictus, Dobyty goły miecz Mącz 421b; GórnDworz Z2v; BudBib Ios 6/1 [5/13]; PaprPan B3v; ZawJeft 13; Phil P3.*

»dobyta szabla« (2): *A wydrzy dobytã ífáblę z ręki írogyey yego LubPs D4; CiekPotr 78.*

»żelazo dobyte« (1): *A huffy íye pozornie przybráné íwiéćily/ Zelázem iuż dobytém/ ízyfzaki/ y zbroiã ZawJeft 12.*

2. *Podbity, zdobyty siłą, pokonany, zwyciężony; expugnabilis Cn* (13) : [*tego sobie za króla wybierzcie*] *ktoryby dobyte łupy miedzi was rozdziałał BielŻyw 148; y będą przeciwko niemu [Babilonowi] ízturmowáć/ á potym będzie dobythe [et inde capietur]? Leop Ier 50/9; Márgrábtwo Brándenburkie było dobyte przez krolá Rzymkiego Henriká BielKron 282, 265, 267, 366 marg, 374 marg [2 r.], 388 marg; RejZwierc 85v; Hierycho procesyámy z íkrzyniã Bożã dobyte. SkarŻyw 502 marg; StryjKron 165.*

Wyrażenie: »mieczem dobyt« (1): *y ten Szpital Prufki/ [...] íeft mieczem przez Polaki dobyt BielKron [332³].*

Synonimy: 1. wyciągniony, wyjęty, wyłożony; 2. podbity, pokonany, zwyciężony.

Cf **DOBYĆ, NIEDOBYTY**

SB